ՔՍԱՆԵՒՉՈՐՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 1761 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 20 — ՆՈՅԵՄԲԵՐ — Ն. Տ. — 2 — ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ — 1875

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համր 8 Մէճ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 4 Մէճ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փրյ.
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ:

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ճանր. ծախքը խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ չրութիւն խմբագիր — Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Կ. Պոլիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը:
[illegible]

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ապստամբութեան վիճակին վրայ նշանակութեան արժանի լուր մը չկայ, բայց միայն թէ տակաւին կը շարունակէ, և ապստամբք զինուած ըլլալու երեւոյթ չունին: Թայմզ լրագրին Ռակուզայի թղթակցին խօսքին նայելով, Աւստրիոյ կառավարութիւնն ապըստամբաց նկատմամբ բռնած աշխարհավարութիւնը փոխելու մօտ-իր է եղեր: Իր երկրին ապաստանեալ Հերսէքցի ընտանիքներէն անոնց՝ որոց այրերը զէնք առած կըպատերազմին, դրամական նպաստ կամ պարէն տալը պիտի դադրեցնէ, որպէս զի ապըստամբք իրենց որդւոց և կանանց թշուառ վիճակին չդիմանալով Օսմանեան կառավարութեան խաղաղարար առաջարկութիւններն ու անօրէնութիւններն ընդունելու հարկադրին: [illegible] քոլա իշխանին թէ Գարատաղ ապաստանեալ Հերսէքցւոց զրկած հայն ալ որ ամիսն 80000 ֆիօրինի կը հասնի, պիտի դադրեցնէ:

Այս ազդարարութիւնը, Թայմզի թղթակցին խօսքին նայելով, մեծ տագնապի մէջ կը ձգէ Գարատաղի իշխանը, որովհետև ոչ ապաստանեալները կրնայ վանտել Գարատաղէն, ոչ ալ անոնց ապրուստ կամ գոնէ ամիսն 80000 ֆիօրինի հաց մատակարարել: Իսկ խնդրոյն աշխարհավարական վիճակին գալով, Մայրաքաղաքիս Լէվընթ Հէրըլտ լրագրին հետեւեալ կերպիւ կը ներկայացնէ:

«Բ. Դուռը շրջապատող աշխարհավարական և ելմտական դժուարութեանց վրայ Եւրոպական լրագրաց հրատարակած անթիւ գրուածներուն և խառնաշփոթ ու հակառակ առաջարկութեանց և ծրագրաց մշուշին մէջէն երկու իրողութիւնք դուրս կուգան: Նախ՝ թէ Դուռն հաստատապէս որոշած է ինքնին դիմագրաւել այդ դժուարութեանց. երկրորդ թէ տէրութեանց վերադրեալ միջամտութեան ծրագրերը՝ քանի մը գրիչներու երեւակայութենէն դուրս գոյութիւն ունեցած չեն: Յայտնի է որ Մեծ-Եպարքոսը ժամանակէ մ'ի վեր բարենորոգմանց հիմնագիր մը պատրաստելու կ'զբաղի, որ վերջին ելմտական անօրէնութեանց կցորդ կամ լրումն ըլլալու սահմանուած է: Բայց այդ հիմնագրին հրատարակութիւնն ուշացաւ մասամբ մը Նորին բարձրութեան հիւանդանալուն և մասամբ մ'ալ մանաւանդ անոր պատրաստութեանը մեծ խնամք տարուելուն պատճառաւ: Գլխաւոր կէտերն արդէն որոշուած և վեհապետին հաւանութիւնն առած են. միայն քանի մ'երկրորդական կէտերու որոշումը մնացած է: Այս բարենորոգմանց նպատակն է քրիստոնեայ ժողովրդոց ամէն օրինաւոր բաղձանքները գոհացունել՝ կատարեալ հաւասարութեան վիճակի մէջ դնելով զանոնք Դրան մահմետական հպատակաց հետ և խաթթի Հիւմայունին սրամտութեանց նշանակութիւնն ընդարձակելով, այնպէս որ այդ ազգային օրէնսդրական մեծ հրովարտակին շնորհուելէն 'ի վեր երեւան ելած յառաջդիմական գաղափարաց պատասխանէ: Հիմնագիրը խիստ կատարեալ է, և վարչական ամէն զեղծումներն՝ որոց դէմ կը գանգատին գիւղաբնակ ժողովուրդք և որք գլխաւորապէս քրիստոնեայ ազգաց կը դպչին, արմատախիլ ընելու մտօք շինուած է, ընդարձակ և ազատամիտ հիման մը վրայ, և այնպիսի նորութիւններ պիտի պարունակէ, որք եթէ 'ի գործ դրուին, Թուրքիոյ բոլոր ժողովուրդներն ազգային շահու հնաս[illegible] մէտական ժողովուրդը քրիստոնեայներէն առաւել կամ աննպաստ վիճակի մը մէջ դնելու սահմանուած է և պէտք չէ սահմանուի, ոչ ալ քաջալերելու սահմանուած է այն ուրիշ գաղափարները՝ զորս խռովայոյզ մարդիկ անդադար ծաւալեցին տէրութեան այլ և այլ գաւառաց մէջ. այլ քաղաքային իրաւանց ընդհանուր հաւասարութիւն հաստատելու և ամէն ազգէ քրիստոնէից օրինաւորապէս խնդրած ազատութիւնները շնորհելու սահմանուած է: Իրաւունք ունինք հաւատալու թէ այս հիմնագիրը խիստ մօտ է աւարտելու, և քանի մ'օրէն հրատարակմանը կրնանք սպասել:

«Իսկ միջամտութեան խնդրոյն գալով, յաւադոյն աղբիւրներէ քաղուած ամէն տեղեկութիւնք ցոյց կուտան թէ տէրութեանց գլխաւոր նըպատակը միջամտութենէ զգուշանալ է, և այս չափաւոր աշխարհավարութիւնը բարեգուշակ նշան մ'է Թուրքիոյ ներկայ ճնշեալ վիճակէն վերականգնման. մանաւանդ՝ այս չափաւորութիւնն ապացոյց մ'է այն ճանաչման թէ ոչ մի տէրութիւն կամ տէրութեանց կցորդութիւն կարող չէ այն ընդհանրապէս «Արեւելեան խնդիր» կոչուածը լուծել:

«Նորա բանալին Թուրքիոյ ձեռքն է, և որ և իցէ կարգադրութիւն որ Թուրքիոյ տեսութիւնները մէկ կողմ դնէ, վերջնական կարգադրութիւն չկրնար ըլլալ: Ինչ որ ալ խորհուի Եւրոպիոյ մէջ Օսմանցւոց վարչական կարողութեանը վրայ, ինչ որ ալ ըլլան Թուրքիոյ ակարութեան և անկման վրայ տածուած տեսական կարծիքները, կէտ մը կայ, որոյ վրայ օտար կառավարութիւնք կատարելապէս համոզուած են, մինչև իսկ անոնք՝ որոց աշխարհավարական դիտումները կրնան զայն անտես ընելու յօժարեցնել, այսինքն թէ մահմետական Թուրքիա այնպիսի կենդանութիւն և ուժ մ'ունի դիմադրութեան կամ վրիժառութեան համար, զոր մեծ անխոհեմութիւն է արհամարհել: Այս կենդանութիւնն ու զօրութիւնը յարձակողական չէ, թաքուն կեցած է, բայց անզսպելի ուժ մը կըրնայ ըլլալ եթէ օտար տէրութեանց կողմէ փորձ փորձուի այնպիսի նուաստացման մ'ենթարկել զԹուրքիա, որ Թուրքաց ազգային զգացման հետ և կրօնական զգացումը վիրաւորէ: Այս համոզումն է որ կարգելու և կը յուսանք որ յաւէտ ալ պիտի արգելու միջամտութիւն անուամբ փորձել ուզուած աշխարհավարական ձեռներիցութիւնները: Ներկայ տագնապին մէջ Թուրքիա ուրիշ բան չը խնդրեր տէրութիւններէն, բայց միայն բարոյական և բարեկամական [illegible] դաշնադրութիւնները վերաքննելու և իր դանձային դրութիւնը վերակազմելու ազատութիւն, իր հպատակներն իր օրինաց համաձայն կառավարելու ազատութիւն, և վերջապէս կը խնդրէ որ Թուրքիա բնակեալ օտարազգիք իրենց նորընկալ երկրին եկամուտն իրենց բաժինը վճարեն: Ահա այս կը խնդրէ Թուրքիա իր դրացիներէն, և աւոր փոխարէն պիտի ընծայէ անոնց ընդարձակ լուրջ և երկրին պատուոյն համաձայնող բարենորոգմանց սահմանադրութեան մ'երաշխաւորութիւնը: Այս սահմանադրութիւնն ընկերական միութեան կապ մը պիտի հաստատէ տէրութեան ամէն ազգերուն ու կրօնքներուն մէջ, որոց մէջէն ամէն վէճերն ու հակառակութիւններն անհետանալով և կատարեալ ներդաշնակութեամբ համաձայնելով՝ իրենց վեհապետին անկեղծաբար հպատակելու և իրենց ընկերական ու քաղաքային ամէն պարտականութիւններն հաւատարմաբար կատարելու մասին միայն պիտի մրցին իրերաց հետ»:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիեննա 29 Նոյ.

Եւրոպական Թուրքիոյ երկաթուղեաց բաժիններուն վրայ շահադէտք կը վարանին:

Լրագիրք Սուէզի ջրանցքին բաժիններուն Անգղիոյն դնումը տարբեր տեսակէտներէ կը դատեն:

Լոնտրա 29 Նոյ.

Թայմզ կը յայտնէ թէ Սուէզի ջրանցքին բաժիններուն Անգղիոյն դնումն յիշեալ ձեռնարկութեան մէջ կապուած շահերուն բնաւ չդպչիր:

Փարիզ 29 Նոյ.

Կը հաստատեն թէ տէրութիւնք Սուէզի ջրանցքին բաժիններուն գնման առթիւ Անգղիոյ ունեցած տրամադրութիւնները խաղաղական կերպիւ կը գնահատեն:

Պրիւսէլ 29 Նոյ.

Նօռ լրագիրը կառաջարկէ որ Սուէզի ջրանցքին վիճակը կանոնաւորելու համար հանրազգային կարգադրութիւն մ'ըլլայ, և կը հերքէ յիշեալ ջրանցքին Անգղիոյն գրաւուելուն գաղափարը:

Հռոմ 29 Նոյ.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Պ. Բէթթրուչչիլի հարցուց թէ կառավարութիւնն Օսմանեան արծաթուղթ ունեցող Իտալացւոց շահերը պաշտպանելու համար ինչ ըրաւ: Արտաքին գործոց նախարարն այս հարցման պատասխանելով՝ Թուրքիոյ պարտուց տոկոսին վճարման և այն վճարումին ապահովելու համար սահմանեալ երաշխաւորութեան նկատմամբ Դրան ըրած առաջարկութիւններն՝ ինչպէս նաև տէրութեան եկամուտից հաւաքման հսկելու և զանոնք պարտուց տոկոսին վճարման յատկացնելու պաշտօնով հոգաբարձութիւնը հասկցուց: Ի վերջոյ յաւելցուց թէ առանց աչքէ վրիպեցնելու ներկայ վիճակին դժուարութիւնները չաւելցնելու հարկը, չպիտի դադրի Իտալացի արծաթղթատէրերուն համար նոյն երաշխաւորութիւնները պահանջել, որք Դրան ուրիշ պարտատէրերուն պիտի շնորհուին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական Հրամանաւ՝

Մէհմէտ Բէհիճ փաշան Կարնոյ կուսակալ անուանեցաւ.

Իզմիրի Նախորդ կուսակալ Գայսէրլի Ահմէտ փաշան Ատանայի կուսակալ անուանեցաւ փոխանակ վախճանեալ Քիւրտ Ահմէտ * փաշային:

Կըսուի թէ Կարնոյ Նախորդ կուսակալ Ահմէտ Մուխթար փաշան Պոսնիոյ և Հերսէքի զօրաց ընդհանուր հրամանատար անուանուեր է:

Հերսէքէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օսմանեան զօրաց փաշտ մը Բիլէյի մէջ ապստամբներէն պաշարուեր է, բայց յետոյ կայսերական զօրագունդեր օգնութեան երթալով՝ պաշարող ապըստամբներուն յաղթեր և պաշարեալ փաշտն ազատեր են:

Բարձր. [illegible] փաշայի մահուան պատճառներուն վրայ եկած լուրերն իրարու համաձայն չեն: Հեռագիրը ժանտատենդէ, բանուելով մեռաւ կըսէ, բայց ուրիշ մասնաւոր հեռագրերէ անանք կըսեն թէ կառաւ-

* Անցեալ չարթու սխալմամբ «Գայսէրլի Ահմէտ փաշա» ըսուած էր լրագրոյս մէջ:

վարական խորհրդին մէջ նստած ժամանակ յանկարծ գլուխը կուրծքին վրայ ծռելով մեռեր է, և պատճառն ալ սրտի հիւանդութիւն ունենալն է եղեր ։ Անշուշտ քանի մ'օրէն կրնայ հասկցուիլ բուն պատճառը ։

Բարձր. Մեծ—Եպարքոսը շրջաբերական մը ղրկեց գաւառաց կուսակալներուն, որպէս զի տէրութեան քաղաքային և զինուորական պաշտօններու մէջ գտնուող անձանց տասանորդի տրոց վարձակալութիւն ընելը խստիւ արգելուն ։

Հեռագրաց և Թղթատարութեանց վերատեսուչ Եավէր փաշան օտար տէրութեանց հետ թղթատարական պայմանադրութիւններ կնքելու լիազօր իշխանութիւն ստացաւ կայսերական հրամանագրով ։

Լա Թիւրքի լրագիրը կը ծանուցանէ 'ի լրոյ թէ վսեմ. Համամճեան Սարգիս էֆէնտին հրաժարական տըւեր է արտաքին գործոց ընդհանուր քարտուղարութեան պաշտօնէն։

Աւստրիական Լոյտի Թրէպիզոնտէ անուն թղթատար շոգենաւը շաբաթ գիշեր վառնայէն մեկնելով սաստիկ փոթորկի մը բռնուեր և Մանաթըր Պուրնու կոչուած հրուանդանին առջև ցամաքին խնկեր է։ Մէջի նաւաստիներն ու ճանապարհորդները բարեբաղդաբար կրցեր են ազատիլ։

Երկուշաբթի օրը նոյն ընկերութեան Բրոկկէսօ անուն շոգենաւն օգնութեան գնաց, բայց հաւանական է որ նոյն իրիկունը վերստին փոթորկէն բռնուելով նա ալ ազատման փնտռելու հակակըրեալ ըլլայ։

Բուսճուգի Թունա լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Թուլչայի գանձատան հաշիւները քննուելով 176,320 ղրշի գումար մ'իր կոկորդն անցուցած ըլլալը հաստատուեր, հետևաբար իբրև անհաւատարիմ բանտ դրուեր է իւր քանի մը մեղսակիցներուն հետ, որք են Թուլչայի նախորդ համարակալ Հաջի էֆէնտի և անոր օժանդակ Խամիլ պէյ, ինչպէս նաև Քիւսթէնճէի ելմտից նախորդ տնօրէն Թահիր էֆէնտի ։

Երկուշաբթի գիշեր Բէրա՝ Այնալը Չէշմէ թաղը յոյն սպասուհի մը ճրագի կանթեղն իւր վրայ կործանելով, և հեղուկն անմիջապէս բռնկելով, խեղճ աղջիկը բոցերէ շրջապատեցաւ ։ Տանը բնակիչներն անոր աղաղակը լսելով օգնութեան հասան և բոցերը մարեցին, բայց աղջիկը չարաչար խանձուած ըլլալով ողջ մընալն անյոյս կերևի ։

Երեքշաբթի իրիկուն երկու Հայազգի, Յակոբ և Գառնիկ, Բէրայի Տօրաղ—Տէրէ թաղէն անցած ժամանակ, երկու յոյն կ'ելնեն ասոնց դէմ և կուզեն կողոպտել ։ Բայց ասոնք ինքզինքնին դիւրութեամբ կողոպտել տալու մարդիկ չըլլալով, ոչ միայն քաջութեամբ դէմ կը դնեն, այլ և անոնց դանակի հարուածներն ալ բանի տեղ չդնելով կը բռնեն ոստիկանութեան կը յանձնեն ։

Այս երկու կորիճ հայազգեաց առած վերքերը բարեբաղդաբար անվտանգ են ։

Փարիզէն Նոյեմբեր 7/19 թուով գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ այս տարուան Փարիզու համաշխարհական ծովային արուեստահանդէսին մէջ Թիւֆիւզեան Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտիի տունը պատուոյ վկայագիր և ոսկի շքադրամ ստացեր է ։

Երէկ Րումէլիի երկաթուղեաց բաժիններուն 35րդ վիճակահանութիւնը կատարուելով, պարգև շահող թիւերն են հետևեալք .

Թիւ	Ֆրանք	Թիւ	Ֆրանք
701142	600000	1411230	1000
907432	60000	850346	»
1582696	20000	1316504	»
1963878	»	659728	»
341486	6000	1697786	»
702822	»	504508	»
138304	»	701141	»
449438	»	1188726	»
649969	»	108975	»
991369	»	623594	»
907435	3000	1050236	»
225545	»	702823	»
396545	»	112973	»
1649213	»	219016	»
1637982	»	206328	«
1637984	»	396541	»
1649211	»	471247	»
1728739	»	1819492	»
880948	»	206329	»
1237706	»	220074	»
1221296	»	1027254	»
623595	»	1280883	»
1440866	1000	38279	»
1728736	»	1760479	»
1741399	»	1411229	»

Լոնտոն 30 Նոյ.

Օսմ. Քօնս.		24 11/16
փոխ.	1865	—
»	1869	27 3/4
»	1871	47 1/2
»	1872	43 1/2
»	1873	27 1/4
Եգիպտ.		73 3/8
Անգլ. Քօնս.		95 13/16

Լիվերպուլ, 29 Նոյ.

Բամպակ Միտլինկ—Օրլէան 7 1/4
» Ֆայր Տօլէրահ 4 3/4
Ծախուած 12000 հակ .

КОՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՍՀԱՄԸ ՈՍԿՈՒՈՅ

19 Նոյ.	չորեքշաբթի իրիկուն	26 39
20 Նոյ.	հինգշաբթի առաւօտ	
	կէս օր	27 5

Կ. Պոլիս 19 Նոյ.

[illegible]	»		4 15
« Փոխանակութեան	»		3,15
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»		4 20
Քրէտի Ժէնէրալ	»		5 8
Քրէտի Օսմ.— Թիւրք			—
Երկաթուղեաց		Ֆր.	71
Փոխ. 1863		»	163
» 1865	»	»	164
» 1869	»	»	134
» 1872	»	»	42 3/4
» 1873	»	»	132
Թրամուէյ		Օսմ. մէ	2 15

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Օսմ. Լիրա	դահեկան	111, 40
Նափօլէոն ոսկի	»	88 25
Իմբէրիալ Ռուսս	»	90
Դուրուշ	»	51 20
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգլիկ	»	105, 25
Պլինձ	»	134 20

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս որ ծանուցած էինք, Սըրբազան Պատրիարք հայրն երեքշաբթի օրը Մեծ-Եպարքոսին երթալով, մեծ պատուով և սիրով ընդունուեցաւ, և ներկայացուցած ինչ ինչ խնդրոց համար խիստ քաջալերական և ապահովիչ խոստումներ ստացաւ։ Հետևաբար երէկ Բ. Դռնէն գիր մ'եկաւ 'ի Պատրիարքարան, թէ Բ. Դուռն Հայաստանի գիւղացի ժողովուրդն հալածող պէյերու գերութիւնէն ազատելու և տէրութեան կողմէ անոնց հողեր տալու մասին Պատրիարքարանի մատուցած խնդիրն ընդունելով կը հրամայէ որ Պատրիարքարանն ազգին կողմէ երեք մարդ ներկայացընէ Բ. Դրան, որպէս զի խառն յանձնաժողովով մ'այս կարևոր խնդիրը կարգադրէ ։

Ս. Պատրիարք հայրն ալ անմիջապէս հետևեալ երեք նշանաւոր ազգայինները ցուցուց ազգին կողմէ .

վսեմ. Գ. Օտեան էֆէնտի .
» Մաքսուտ Սիմոն պէյ .
» Ս. Ապրօ էֆէնտի ։

[illegible] Աւետիքեան [illegible], [illegible] Հայոց ։

([illegible] 1760)

Յահակ արքեպիսկոպոսը վերադըրելով անվայելուչ անցքերը լսելով և ականատես լինելով, մտադիր եղաւ անձուկ հին և քայքայեալ առաջնորդարանն և Նորա պարտէզն, որ կանջրպետուէր պարիսպով եկեղեցւոյ դաւթէն, միացնել գերեզմանատան հետ, և Նորա արևմտեան կողմի դրանի վերայ կառուցանել մի վայելուչ առաջնորդարան և դէմ յանդիման Նորա ընդարձակ ուսումնարան, և պարտէզի և եւս որպէս զի վերջիշեալ անպատեհ յայտնութիւններն Հայոց թաղի կեդրոնի մէջը և այն կից եկեղեցւոյն, այնուհետև վերջանան խափան ։ Այս լուրը տարածուեցաւ քաղաքի մէջը, որը խելացի և մեծ մասը ժողովրդի ուրախութեամբ կընդունէին, բայց ոմանք դրդմամբ Թարգմանին, արձագանք Նորա լինելով, կը զրուցէին թէ ղիա՞րդ կարելի է՞ հանգուցեալներու գերեզմանները քըքրել և նոցա ոսկերոտիքը հանել, այս սրբապըղծութիւն է, և այն և այլն։

Այո՛, եպիսկոպոսն այս լուրն արդէն տարածել էր քաղաքի մէջն և տէպ Պարսից ճարտարապետներ կը հրաւիրէր չափել գետինը, նոր ուսումնարանի և առաջնորդարանի ձևն և տրամադրութիւնը գծագրել, բայց ոմանք ալ Նորա գաղափարը յանդըգնութիւն կը համարէին, ըստ որում [illegible] և 140 թիւմէն պարտքով էր մնած իւր վիճակը, մանաւանդ կերև ակայէին թէ վիճակային տարեկան արդիւնքն, ըստ յաճախ կրկնելոյ Նորա նախորդին, հազիւ բաւականնայ Նորա անդծուծ ծախուցն, յորոց և կեզրակացնէին թէ չէ կարող նա աւարտել այնպիսի հսկայական շինութիւնները, վասնորոյ կը պարտաւորի կամ թերակատար թողուլ, կամ թէ դիմել ժողովրդեան, և ստիպմամբ նոցանէ զրամ պահանջել յանուն շինութեանց և նորանով զեղխութեամբ կեալ և այլն։ Այս առասպելներու վրայ յաւելու և այլ տարդէպ և անհեթեթ լուր, որպէս թէ Ռուսաց հիւպատոսի չորս—հինգ ամսական դուստրը, ծնունդ անհարազատ ամուսնութենէ, թաղուած է այն գերեզմանատան մէջին, վասնորոյ և նա մտադիր է արգելուլ լինել շինութիւններուն։ Չէ աւելորդ յիշել որ, այն ժամանակներն ո՛չ ոք այլ քրիստոնեայ չունէր Թէվրիզ եկեղեցի և եկեղեցականներ, վասնորոյ և Նոցա ամենայն կրօնական ծէսերը մեր քահանաները կըմատակարարէին և մեռեալները մեր գերեզմանատունը, ինչպէս և մինչև ցայսօր, կը թաղուին։ Պատահեր է ո՛չ միայն Թէհրան այլ և Թէվրիզ ևս, Նոցա մեռեալները մեր եկեղեցեաց մէջն անգամ թաղել, զորօրինակ մօտ ժամանակներ, այսինքն 1844 ամին, բաց 'ի միւսներէ, թաղուեցաւ Թէվրիզի մայր եկեղեցիի մէջը հարաւային կողմը Անգղիացւոց հիւպատոս Բօնոմի կինն, որոյ անգղիերէն տապանագիրը կը վկայէ մինչև ցայսօր ։ Այս սրբապղծութիւնները լինումէին մեր եկեղեցականներու անհոգութենէն կամ լաւ ևս յիմարութենէն ։

Ի վերայ այսր ամենայնի Սադունեանցն յամառուած իւր գաղափարի վերայ, 1851 ամի գարնան բըկրեց շինութեանց նիւթերը պատրաստել և յուլիսի 4ին ձեռնամուխ եղաւ ուսումնարանի հիմնարկութեանը, ձգելով անդ արձնեայ թերթ, որի վերայ քանդակուած էր Թուականն հիմնարկութեան, անունը նախորդին Շահին, Ներսէս կաթողիկոսին և հիմնադրին. Զինի քանի մի աւուրց շինութեան, շարունակութիւնը ընդդէմ ակնկալութեան, արգիլեցաւ Թագաւորէն, որ յայտնի կասէր թէ եկեղեցի կը կառուցանէք, չէ կարելի առանց հրամանի տէրութեան կառուցանել. իսկ գաղանի կը կը խոստովանէր թէ արգելումն էր ապարբելովը Ռուսաց հիւպատոսին, որ այն ժամանակն իւր ամարանոցը կը գտնուէր ։ Ամենայն ոք կը հասկանար որ այս ծագած է Թարգմանին անուղղակի և խորամանկ հնարքներէն. իսկ եպիսկոպոսը չկամենալով ակներև տարբէզ ելանել Նորա հետ, աշխատեց խաղաղութիւններով և համոզիչ բանախօսութիւններով Թագաւորի հետ գործը կարգի դնել, բայց անհնարին եղաւ. ուստի դիմեց վերատեսուչ օտարական գործոց Միրզա Մուստաֆա խանին, որ խելացի ոմն լինելով չկամեցաւ ինքն միջամուխ լինել, որպէս զի չըտայ գործին օտարական—պաշտօնական գործերի ձև, այլ խորհուրդ տըւեց եպիսկոպոսին դիմել գլխաւոր կառավարիչ Ատրպատականի արքայորդի Համզա Միրզային, որպէս թէ գործն է ներքնային և կը վերաբերի Պարսից հպատակների ։ Մինչև այն կէտը Հայերը կային անտարբերութեամբ. բայց երբ տեսին որ կը հարստահարուի ազգային իրաւունքն, այնուհետև միաձայն և միակամ [illegible] իրենց իրաւունքն ապացուցանել, վասնորոյ և քանի մի անգամ եկեղեցւոյ դաւթի մէջը գումարուելով, ընտրեցին չորս պատգամաւոր ներկայանալ արքայորդւոյն, յայտնել գործին գաղանի հանգամանքն և հաւատալ տալ թէ ո՛չ թէ եկեղեցի, այլ առաջնորդարան և ուսումնարան կը կառուցանեն, ուստի ուսումնական և լեզուագէտ պատանիներ կրթուած դուրս կը գան և տէրութեանն ևս ժամանակաւ հարկաւոր կը լինին ։

Թերևս շատերը նշմարած կը լինին Հայերու վերջին հաստատուն և անյողդողդ բնաւորութիւնն որ յատկացած է նոցա, այսինքն որ և իցէ ազգային գործի մէջ 'ի սկզբան անտարբեր մնալ, բայց երբ արտաքուստ բռնաբարութիւն կը յայտնուի, յանկարծ կը միանան. սորա համար է որ Պարսիկները կը կրկնեն այս առածը, «Հայերու վերջին խելքն իմ լինի» 'ի վերջոյ՝ Թարգմանին արբանեակներն և ազգականներն անգամ մերժեցին Նորա կամքն ու համակրեցան ժողովուրդին ։ Արքայորդին լսելով պատգամաւորներէն գործին որպիսութիւնը՝ հրամայել էր Նոցա տալ եպիսկոպոսին որ անձամբ ներկայանայ ինքեան ։ Տեսութիւնն եպիսկոպոսին արքայորդւոյ հետ եղաւ մի միայն ներկայութեամբ մի պատգամաւորի ։

Թէ և, որպէս յիշեցի, եպիսկոպոսը պարզամիտ և անկեղծ ոմն էր, բայց այս անգամ նա ընդդէմ ակընկալութեան իւր ծանօթներուն, կարի խորագիտութեամբ վարուեցաւ։ Պալատէն նա վերադարձաւ առանց ուրեք յայտնելոյ ինչ զրոյցներ եղած՝ էին արքայորդւոյ հետ, և ամէն հար-

ցանողաց կը պատասխանէր թէ սպասելոց եմք Թէհրանէն վճիռ ստանալոյ։ Գիտէր եպիսկոպոսն որ, Թարգմանն իւրաքանչիւր ուրբաթ օր կերթար վաղ քաղ ընդ առաւօտն ամարանոց Հիւպատոսի քովը և կը վերադառնար անոր երրորդ կամ չորրորդ օրը. ուստի և լաւեւայն հինգշաբթի օրն երեկոյեան կարգադրած էր Եպիսկոպոսն որ առաւօտեան տասնաչափ որմնադիրներ պատրաստ լինին գերեզմանատան վրայ և սկսեն շինել ինչ որ ինքը ցոյց կըտայ. նոյնպէս հրամայած էր Ասորի մշակներուն, որոնք որպէս յիշեցի, այն օրերը չատերը կըսպասէին անցագիր ստանալոյ համար, որպէս զի առաւօտեան պասեն, չերթալն։ Ուրբաթ առաւօտը երբ լուր կը բերեն թէ Թարգմանը գնաց ամարանոցը, իսկոյն եպիսկոպոսը կը հրամայէ որմնադիրներուն սկսել հիմն.մ..քրել տալ մշակներուն ու չարունակել շինութիւնն։ Այս լուրը փութով տարածուեցաւ Հայերու մէջը, որոնցմէ շատերը չհաւատալով և ոմանք յուրախութենէն փութացին ականատես լինել, հետաւաբար և գուն կը գործէին մանակից լինել որմնադիրներուն և մշակներուն նիւթ բերելոյ և ընձեռելոյ ժամանակին։ Այս էր առաջին սխտանկեալ քայլն յաղթութեան։

Եպիսկոպոսի մտաց մէջ այս տարաբդէպ միջոցաւ ձեռնարկութիւնը կշացուած էր արքայորդւոյն քանի մի բառերով յայտնած իւր ներանձին համոզմունքէն թէ «ամենայն շինութիւն, որու հիմն յատակէն քանի մը թզաչափ բարձրացաւ, այնուհետև կարի դժուարին է զայն քանդել կամ խափանել»։ Եւ այսպէս չորս օրուան միջոցաւ արդէն ուսումնարանի որմերը հիմէն երկու գրկաչափէն աւելի բարձրացած էր. այն ինչ Թարգմանը վերադարձեալ ամարանոցէն տեսաւ, և ևս անուղղակի միջոցներով դարձեալ կարողացաւ քանի մի ամիս արգիլել տալ շինութիւնն, բայց 'ի վերջոյ պարտաւորեցաւ տեղի տալ և հրաժարիլ իւր դաղանի հնարքներէն։ Այն ժամանակն էր, որ եպիսկոպոսն այս բանն ասաց. Հակառակորդը կը ջանար արգիլել և մնասել մեզ, ընդհակառակն օգուտ մատոյց, որովհետև եթէ նա այս անգամ պատճառ չէր եղած արգիլելոյն, ես պարտաւոր էի շտապել և հիման վրայ ծանրութիւն բեռնաւորել, յորմէ անշուշտ ապագային կը վնասուէր շինութիւնն, բայց յետաձգելէն՝ հիման ղանդուածն աւելի ևս կազդուրեցաւ և ամրացաւ, ուրեմն գոհ պիտոր լինինք նորանէ։

Զարմանալի անխոնջ փութալով հանդուցեալ Սահակ արքեպիսկոպոսը կ'զբաղէր այս շինութեան վրայ. վաղայարոյց նախ քան զորմնադիրներն նա կըհանդիսանար շինութեան վերայ, և յերեկոյեան իւր ձեռօք վճարելով որմնադիրներին մշակներին և հիւսներին նոցա օրական վարձը, զկնի ամենից կը հեռանար անտի, այն երկար օրերը առանց քընանալոյ անգամ զկնի միջօրէից։ Որպէս յիշեցի, ժողովրդեանը յայտնի էր արդէն իւրեանց վիճակաւորի անհարուստ գոլն, և ականատես լինելով նորա անձնամատոյց ջանքն և իւր վիճակային արդիւնքն ծախսելն իւրեանց ապագայ սերունդի կրթութեան համար, և թէ նա պակասութիւն կ'զգայ դրամոց, առանց եպիսկոպոսի առաջարկութեանն՝ ինքեանք բարի նախանձով բացին իւրեանց մէջն աւարադրութիւն և հանգանակեցին առատութեամբ նիւթաւոր նըպաստաւորութիւն, որով և նա կարողացաւ աւարտել ուսումնարանն, և անմիջապէս ձեռնամուխ եղաւ այն հոյակապ երկյարկ առաջնորդարանին, կառուցանել եւրոպէական երկերեանի ձևով, բարձր և լայն դըռներով և լուսամուտներով և երկկողմանի պատշգամներով, որու տեսութեանը կը յաճախէին [illegible], բստ որում մինչև այն ժամանակն անծանօթ էր նոցա այս տարազ շինութիւն։

[illegible]

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1875

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Լիրան 100 ղրշ. է՛ն

Բամպակ			
Ադանա, Թարսուս,	հօխ.	8—8 1/4	
Վրաստ. Պարսկ.	»	—	
Պալըքէս. Կէյվէ, Մայթօս	»	8—8 1/8	
Բուրդ լուացուած			
Բումելի,	հօխ.	10 1/2—11	
Անատոլու,	»	11—12	
Բուրդ չլուացուած			
Եաղլի Շէհիր հօխ. 2	»	6 3/4—7	
Սօզգատ, Ենկիւրիւ	»	5 1/2—6 1/4	
Քաստամպաշի	»	—	Լ. 130
			Լ. 100
Բուրդ այծի (Թիֆթիք) Էնկիւրիւէ		47—48	
» » Բ. տեսակ	»	—	
» » Պէյպազարի Քասթ.		45—47	
» » Վան Եայլն		22—25	
Մորթ այծի, 7 1/2 Ա. Լ. 1			Լիր. 100
» գառին զոյգը		—	« »
Մետաքս			
Պրուսայի	հօխան	280—	Լ. 100
Բաֆրա, Կէյվէ	»	105—115	»
Պարսկ. Սիրիա	» Ֆր.	25—30	
Բուխարա		36—46	
Խոզակ չոր			
Պրուսա, Սիրիա	հօխա	50—65	130
Ծակած	»	32—38	»
Ձէհրի			
Կեսարիա, Ենկ.	հօ.	12 1/2—13	100
Իսքիլիպ, Թօգաթ	»	7—9	»
Գալի խէժ (քիթրէ)	»	35-38	»
Կանեփ Անատ.	»	4 1/2—5	130
Ափիոն ա. տեսակ	»	260—280	100
» վար »	»	230—270	»
Կատուաո, քիլէ		45—48	Լ. 130
Սուսամ, օխ.		3 1/4—3 3/4 ղրշ.	»
Անիսոն Քիոսի, օխան		9—9 1/2	»
» Բումելի	»	3 1/2—4	»
» Անատ.	»	2 1/2—3	»
Քեմեն (քիմիոն)	»	3 1/2—4	»
Ձէթ Միտիլի և Այվալըգ հօխ.		5 3/4 ղրշ.	107
» Կրիտ հօխ.		5 3/4	» »
» Քիոս	»	8	» »
» Մուտանիա		7	» »
» Ցունաս. Վոլօս		5 3/4—6	»
Օճառ Քանտիա հօխ.		4 1/2—4 3/4	»
Հանիա	» »	4 1/4—4 3/8	»
» Ռէթիմօ	»	4 3/8—4 1/2 »	»
» Միտիլի	»	4 1/2—5 1/2 »	Լ. 130
ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ			Լ. 100
Խաշխաշ Րիօ Ա. տես. 100 օխ.		1450—1500	
» Բ. » »	»	1280—1360	
» Գ. » »	»	1180—1200	
» Նէմճէ		16 1/2—17	Լ. 104
Շաքար փոշի Հոլ. կենդ.		218—220	Լ. 103
» » Գաղղ.	»	222—225	»
» գլուխ 3 քիլ.	»	255—	Լ. 100
» » 3 »	»	258—260	»
Պղպեղ Ա. և Բ. տես. օխ.		8—8 3/4	Լ. 104
Մեխակ (գարէնֆիլ)	»	25—26	Լ. 100
Խունկ	կենդ.	200—280	»
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկ.	»	110—135	»
» » Մադր.	»	50—70	»
Որդան կարմիր (գըրմըզ)		36—40	Լ. 104
Բէթրօլ (կազ) Ամեր. սնտ.		61—62	100
Ամերիքանչէթ ըստ տես.	»	68—102	»
Արակի	»	20—21	Ֆր.
Զայ Բոնկօ	հօխ.	22—28	Լ. 105
« Բէքքօ ծաղիկ	»	45—120	»
Բրինձ Ջէնովա 100 քիլ.		38—40	Ֆր.
« Հնդկ.	» ղրշ	148—152	Լ. 100
» Եգիպտ. օխ.	»	3 1/4—4	Լ. 120
Ռոմ Անգղ.		8—10	կալ. 103

» Ամեր. Թրիէստ		15 1/2—16	»
Կարագ 'եղ Սիպիր օխ.		13—13 1/4	105
» Թրիէստ և Բուռն		9 1/4-9 1/2	130
Ձուկ Ռուս.	հօխ.	7 1/2—8	»
« Բումելի	»	8—8 1/2	»
Խավիար Ա. տես.	»	48—50	120
» Բ. »	»	40—42	»
ՄԵՏԱՂՔ			
Երկաթ Թրիէստ սնտուկ		200—202	100
Ցողաձև և չըջ.	կենդ.	68—85—90	»
Ծրար	»	72—73	Լ. 106
Տախտակ	»	118—120	»
Շվէտի ձող. և ծրառ	»	123—130	»
Պղինձ Անգղ.	հօխ	15 1/2—16	100
Ցինքօ 100	»	113—114	Ֆր.
Անագ	կենդ.	620—625	»
Կապար տախ. և խողով.	»	165—170	104
Թանաք (Թէնէքէ) Ձ. սնտ.		260—265	100
Քարփիցա Ն. 15/48 50 քիլ.		93-94	»
ԱՐՄՏԻՔ			100
Ցորեն կարծր, Ազախ, քիլէ		25-27	
» » Խարմալը	»	25—27	
Կիրքա Ազախ	»	26-28	
» Դանուբ	»	23-26	
Կարծր, Պոլշէյ. Պուրկ.	»	21-24	
» » Ռոստով. Ազով	»	23-25	
Ցորեն կակուղ Դանուբ	»	20-24	
» » Բումելի	»	20 24	
Եգիպտացոր. Դանուբ	»	12—13	
» Բօթի, Օրտու	»	12—13	
» Բումելի	»	—	130
Գարի Դանուբ	»	15—16	
» Բումելի		15—15 1/2	
Վարսակ (եուլ.) Անատ.	»	9 1/2—10	
» Բումելի		10—10 1/2	
Հաճար (չավտար)	»	16—17	
ԱԼԻՒՐ			
Օտեսա Ա. տես. 60 հօխ.		130—132	Լ. 100
« Բ. »	»	124—126	»
» Գ. »	»	113—120	»
Իպրայ. ըստ »	»	76—114	»
Կալաց Ա. »	»	108—110	»
» Բ. և Գ. »	»	94—102	»
Բնիկ Ա. » 60 հօխ.		92—94	100
» Բ. և Գ. »	»	80—92	»
ՄԱՆԻ ՖԱԲՐՈՒՔԱ			
Մահուտի			
Թ.. — 5—9	փարք	6 5/8—7	105
Մէքսիքան 5—9	«	7—7 3/8	»
Լօնկ Քլօթ 3—7 1/2	»	6 7/8	»
« 6—10	»	6 3/4	»
» 8 12	»	6 5/8—6 3/4	»
Բամպակ մանած			
Եքսթրա Ն. 8—6/14	լիպ.	50—60	»
Վաթէր »	»	46—48	»
Եքսթրա » 16/24	»	60—78	»
Վաթէր »	»	56—58	»

ԱԶԴ

Մայրե՛ր. մայրե՛ր. մայրե՛ր.

Եթէ կուզէք Ձեր փոքրիկ երախաները փոքր ցաւերէ ազատել.

Եթէ կուզէք Ձեր փոքրիկ երախաները փորհարութենէ ազատել.

Եթէ կուզէք Ձեր փոքրիկ երախաները ակռա հանելու ժամանակը վտանգէ ազատել.

Վերջապէս մայրե՛ր, եթէ կուզէք որ Ձեր սիրելի երախաները թէ ցորեկ և թէ գիշեր փոքր ցաւէ ազատ հանդարտ քնանան ու մեծնան և առանկով ձեր գիշերն ալ խաղաղ քնով անցնի.

Գործածեցէք ձեր երախաներուն համար «Միսիզ Ուինսլոշ Սութինկ Սիրըբ» կոչուած դեղը.

Բիւրաւոր մայրեր այս դեղէն գործածած են իրենց զաւակացը համար և անոր օգտակարութիւնը կըդովեն։

Կը ծախուի Մինասեանց Ամերիկեան վաճառատան մէջ որ 'ի Ղալաթիա։

Ձմեռուան սաստիկ եղանակին հարբուխ և հազ ըլլողներուն համար խիստ օգտակար դեղն է շատ տարեայ փորձով հաստատուած, «Ջէրրի Բէքթորալ», որ կը ծախուի Մինասեանց Ամերիկեան մաղազան Զամի—Քապուսի փողոց—Ղալաթիա։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Քանի մը տարիէ 'ի վեր Շէրիֆ—փաշա խանին մէջ բացուած դասատուութիւնն այս անգամ աւելի ևս կատարելագործուելով, Պահճէ—գափու Բալըգ—փաշա խանի վերնայարկը փոխադրուած է թիւ 21 եւ 22, եւ հետևեալ կերպիւ կը շարունակուի։

Օսմաներէն ամեն ճիւղերովը եւ Ներկայ գրականութիւնը։

Գաղղիերէն ամեն ճիւղերովը եւ առեւտրական նամակագրութիւն.

Անգղիերէն ամեն ճիւղերովը եւ առեւտրական նամակագրութիւն.

Թուաղխութիւն իւր ամեն ճիւղերով։

Դասատուաց ամենն ալ, մանաւանդ անգղիերէնի դասատուն, որ բուն անգղիացի է եւ Լոնտրայի մէջ դասախօսութիւն ըրած է, նոյնպէս մաթեմաթիքի դասատուն յատուկ վկայագիր ունեցող հմուտ անձինք են։ Թուաղխութեան դասատուն ալ Հայերէն Գաղղիերէն եւ Տաճկերէն երեք լեզուով դասախօսելու կարող է. նոյնպէս Անգղիերէնի դասատուն ալ Գաղղիերէնի քաջ հմտութիւն ունի, եւ պէտք ունեցողին համար ալ քովը յատկապէս անգլիագէտ հայ օգնական մ'ունի։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հաւաքչութեան (Թահսիլտար) պաշտօնի ամենայարմար անձ մը, որ պատուաւոր երաշխաւորութիւն ունի, պատրաստ է վաճառականական կամ սեղանաւորական տան մը հաւաքչութեան պաշտօնը կատարել չափաւոր քոմիսիոնով մը, նա եւ 'ի պահանջել հարկին գործ տեղեր ալ երթալ նոյն կամ ուրիշ պաշտօնով։

Աւելի տեղեկութիւն ուզողը կրնայ [illegible] գրասենեկէն առնել։

ԻԼԱՆ

Պէյօղլուա քեային տէփէպաշըլանէի ամիրէտէ սաթըլմաք իւզրէ մէվճուտ պուլունան քէօշքլէ վէ բուղճէսի վէ տանա վէ եօքուշ տէրախինտէն վիտէլա վէ սախթիեան վէ մէյլին փարչալարընտան հէր նէ մըգտար մէվճուտլարը վար իսէ՝ սիմ մէճիտիէ հիսապ պիրէր ղուրուշլուք օլմաք նաքտէն վէ եախօտ նիզամիյէ խազինէսինին թաքսիթլէրի նիհայէթ պուլմուշ սէրէթլէրինտէն աքճէսի փէշինէն ալընմաք շարթիլէ ֆէրուխթ օլունաճաղընտան վէ ֆիյաթը մալիւմ իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի սանիի Բուլմնըն եիրմի տէօրտիւնճի փազար իրթէսի կիւնի դաբարը գաթիաթ վէ իհալէճէլէրինտէն՝ իչթիրաւ իթմա թալիպ օլանլարըն նէյմի մէզգիւրտէ Տօբը Շուրայի աքէրիյէ կէլմէլէրի ։

19 Թըշրինի Սանի 1875 2

Պապը Սէրասքէրի

Սէրայը հիւմայունը ճէնապը միւլիւքեանէ մութալլըքլէրինտէն միւթախաէմ աչճը վէ թայլաքերանէ մօխասու օլմաք իւզրէ լուզումի օլուպ մինաքասայէ քօնըլան էլպիսէ լէր ֆիյաթը մօլիմէ իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի Սանիի Բումնին եիրմի տէօրտիւնճի փազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիաթ վէ իհալէճէլէրինտէն՝ իթմա իթմէյէ Թալիպ օլանլարըն նէյմի մէզգիւրտէ Տօբը Շուրայի աքէրիյէ կէլմէլէրի ։

19 Թըշրինի սանի 1875 2

Պապը Սէրասքէրի

ՎԱՌԱՐԱՆԻ ՄԸ ԿԱՅԾԵՐ

Գրեաց Ս. Տէր Մովսէսեան

Եօթնասուն երեսէ բաղկացեալ գրքոյկ մ'է, որ հայրենասիրական, բարոյական, ընտանեկան եւ այլ զուարճալի նրբեր կըպարունակէ ընթերցանութեան արժանի։

Ամեն հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի. գին մէկ քառորդ արծաթ մեճիտ։

ՏԱՐԵՐՔ ՁԱՓԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՀԱՇԻՒ ԿԱՄ ԱԼՃԵՊՐԸ

Աշխատասիրեաց Հ. Հմայեակ Վ. Պալիկեան

Ի Մխիթարեան Ուխտէն Վենետկոյ

Եւրոպական ընտիր դասագրքերու հետեւողութեամբ շինուած կանոնաւոր եւ կատարեալ դասագիրք մ'է 'ի պէտս ազգային վարժարանաց։

Ամեն հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի. գին 5 ֆրանք։

ԸՆԻՕԼԸԼ ՀԵՂԻՆԱԿ *** ԱԲԲԱՅ

Թարգմանեց Մ. Մամուրեան

Հատոր երրորդ

Զմիւռնիա Տպագր. Ցէտէեան

Կը գտնուի Կ. Պոլիս Զապթիաքճըլար փողոց թիւ 20 Գավաֆեանն եղբարց գրատունը, եւ Զմիւռնիա Ցէտէեանց վաճառատունը. գին 12 ղրշ՝

ՀԷՏՎԻՃԻ ԵՐԴՈՒՄԸ Ա. ԱՐՃԱՐ

Թարգմանեց Գ. Մսերեան

Զմիւռնիա տպագրութիւն Ցէտէեան

Կը գտնուի Կ. Պոլիս Զապթիաքճըլար փողոց Գավաֆեան եղբարց գրատունը. եւ Զմիւռնիա Ցէտէեանց վաճառատունը 'ի գին 5 դահեկան։

ՏԵՍԱԿԱՆ ՈՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԵԱՄԲ

Աշխատասիրութեամբ

Եղիազար Էֆէնտիի Մուրատեան

Գաղղիացի Լարուս հռչակաւոր քերականին բառագիտական քերականութեան ոճին հետեւողութեամբ շինուած է 'ի պէտս ազգային ուսմանց

Ամեն Հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի. գին 1 Ֆր. 80 սանթիմ։

ԴԻՍԱՐԴԻՐՔ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Երկասիրութիւն Յովհաննու Պատուելոյ Մավեան

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ'ԱՐՄԱՇ

Ի վանս Չարխափան Ս. Աստուածածնի

Այս ամենակարեւոր դասագրքին առաջին տպագրութիւնն երկար ժամանակէ ի վեր սպառած ըլլալով և դպրոցաց մէջ ասոր գործածութիւնը խիստ օգտակար տեսնուելով, առաջարկութեամբ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց դպրոցնիրու անօրէնութեանց վերստին ի լոյս ընծայուեցաւ բազմարդիւն հեղինակին սրբագրութեամբն ու օգտակար յաւելուածներովը։

Ի գին վեց դահեկան։

Կը ծախուի Գրավաճառ Յ. Գափֆեանի գրատունը։

ՕՐԱՑՈՅՑ 1876

ՆԱՀԱՆՋ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԵՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՕԴՈՅ

Յօրինեալ

Ի Տ. Եղեմի Պաճանճեան Խաչիկէնցէ

Ամեն հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի. գին 60 փարա։

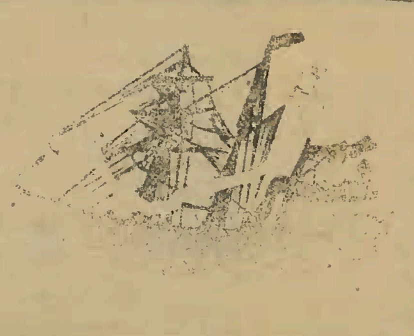

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1875 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

ԲՈՍՖՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ Թիւ — Եւրոպական եզերք

2 20 Նէնիմանալլէն Մէզարպ. Պէօյիւքտէրէ, Թարափիա Նէնիքէօյ Ս.Թէնիա Էմիրկեն, Բ. Հիսար. Պէպէք. (Նոյ. 15էն ժամը 1 1/4 ին).

2 45 25 Նէնիմանալլէն Մէզարպուրնու Պէօյիւք. Քիրէճպ Թարափիա Նէնիք. Պոյաճ. Բ Հիսար Պէպէք.

3 30 34 Բ. եւ Ա. Գավաքէն Մէզարպ Պէօյիւքտ, Թարափիա, Նէնիքէօյ Էմիրկ. Բ. Հիսար. Պէպէք.

5 32 Նէնիման. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ Նէնիք. Ս.Թէն. Էմիրկէն Պոյաճ. Բ. Հիսար Պէպէք Արնավ. (Ուրբաթ օրերը Օրթաք. Պէշիքթաշ հանգիպելով)։

5 45 20 Նէնիման. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Նէնիք. Ս.Թէն. Էմիրկ. Բ. Հիսար Արնավ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։

7 2 Նէնիմանալլէն Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ. Նէնիք. Գանլըճա, Պոյաճ. Բ. Հիսար Ա. Հիսար Գանտիլլի Արնավուտք. Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք, Պէշիքթաշ, Խասկիւղար.

8 45 25 Նէնիմանալլէն, Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Պէյքօզ Նէնիք. Պոյաճ. Բ. Հիսար. Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ։

10 22 Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ Նէնիք. Էմիրկ. Բ. Հիսար, Արնավ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։

Արնավուտ քէօյէն

2 15 1 Արնավուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Նոյ. 15էն ժամը 2 1/2 ին)

2 45 6 Արնավ. Գուր. Օրթաքէօյ, Պէշիք. (Աս ալ ժամը 3ին)

3 30 3 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։

4 5 22 Պէպէք. Արնավ Գուր Օրթ. Պէշիկ.

5 20 Արն. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։

5 45 3 Արնվ. Գուր. Օրթ. Գուզ. Պէշիկ. Գապաթաշ։

8 6 Արնվ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք։

Ասիական եզերք

2 23 Պէյքօզ, Բաշ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկունճ։ (Նոյ. 15էն ժամը 2 1/4ին։)

2 15 2 Վանիքէօյէն Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկունճք. Գապաթ։

2 30 17 Պէօյիւքտէրէ, Թարափիա, Պէյքօզ. Բաշապաճ. Գան. Ա. Հիսար, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպ, Գուզ, (Նոյ. 15էն ժամը 2 3/4 ին)։

4 15 1 Վանիք. Չէնկ Պէյլէրպէյ Գուզկ։ (Բացի ուրբաթ)։

4 30 21 Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէրպէյ Գուզկ։

10 45 3 Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

3 30 2 Գապաթաշ, Խասկիւղար, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկ. Արնավ. Գանտիլլի Ա. Հիսար, Բ. Հիսար, Պոյաճ. Գանլըճա, Նէնիքէօյ. Պէյքօզ, Թարափիա Պէօյիւքտէրէ, Նէնիմանալլէ։

4 23 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Նէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ Նէնիման։

5 30 25 Պէշիկթաշ, Օրթաք, Արնավ, Պէպէք. Բ. Հիսար, Էմիրկ, Նէնիք. Պէյքօզ, Թար, Պէօյիւք, Մէզ. Նէնիման։

6 30 6 Գապաթաշ, Խասկիւղար, Պէշիկթաշ Գուզկունճուք, Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Արնավ.

8 15 22 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ Բ. Հիսար, Էմիրկէն Նէնիք. Թարափիա, Պէօյիւք. Մէզար։

9 45 34 Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Նէնիք. Թար. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպ. Նէնիմ. Բ. եւ Ա. Գավաք։

10 30 20 Պէշիկթաշ, Գուր. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Նէնիք. Թարապ. Քիրէճպ. Պէօյիւք. Նէնիման.

10 50 32 Օրթաք. Արնավ Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Ս.Թէն. Նէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար. Նէնիման.

11 15 25 Պէպէք Բ. Հիսար, Էմիրկ. Նէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք Նէնիման։

Արնավուտ քէօյ

4 15 20 Արնավուտքէօյ.

9 20 1 Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Վանիք.

10 5 3 Պէշիկթաշ, Օրթաք, Գուրուչ Արնավ.

11 5 2 Գապաթաշ. Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ. Արնավ։

11 35 1 Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ Գուրուչ Արնավուտքէօյ.

12 3 Պէշիք, Գուզկունճուք, Գուրուչեշմէ,

12 6 Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ. (Ուրբաթ օրերը Պէշիկթաշ. Գուրուչեշմէ)։

Ասիական եզերք

3 15 1 Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլէր, Չէնկ. Վանիք. (Բացի ուրբաթէ)։

4 45 3 Պէշիքթաշ, Գուզկ. Օրթ. Պէյլէրպէյ, Չէնկէլ Արնավ։

10 17 Գուզկ, Պէյլէր, Չէնկ, Վանի, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշապ Պէյքօզ, Պէօյիւք։

10 45 21 Գուզկ. Պէյլէրպէյ, Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Բաշապահճէ, Պէյքօզ։

11 15 23 Գուզկ. Պէյլէրպէյի, Չէնկէլք. Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյքօզ.

11 40 22 Գապաթ. Գուզկ. Պէյլէրպէյ, Չէնկէլ. Վանիք. Պէպէք։

Ուրբաթ օրերը ժամը 4 1/2ին կամուրջէն շոգենաւ մը Խասկիւղար. Գուզկունճուք, Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանլըճա Բաշապահճէ հանդիպելով Պէյքօզ պիտի երթայ, եւ իրիկուան ժամը 9ին Պէյքօզէն յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով՝ կամուրջ պիտի վերադառնայ։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Չինիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատուն

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց սեննակները։

ԻԶՄԻՐ. Յովսէփեան աղա Ցէտէեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչիկ էֆ. Էսկիճեան.

ՊՐՈՒՍԱ. Յակոբեան աղա Թանկէրեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունօղլեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր քաղաքեփապեան

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նալթանեան.

ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա փոթիկեան

ԽԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.

ՅՈԶՂԱՏ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան

ԵՐԶՆԿԱՅ. Թադէոս աղա Բագրատունի։

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Արժ. Տ. Ռուբէն.

Օտար քաղաքներէ սորագրուիլ ուզողները աս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ Կ. Ս. ԽԻԹԻԽՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ Կ. ՊՈԼԻՍ ՉԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY	NORTHERN ASSURANCE COMPANY
ՆՈՐԹ-Հ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԷՆԹԱՅԼ	ՆՈՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անգ. Լր.	Լոնտրայի և Էպէրտինի ապահովութեան ընկերութիւն Անգ. Լր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 2,000000	Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 3,000000
Վճարեալ դրամագլուխ 250,000	Վճարեալ դրամագլուխ 150,000
Պահեստի դրամ հրդե-	Պահեստի դրամ հրդե-
հի ճիւղին գոյացեալ 827,258—1,077258	հի ճիւղին գոյացեալ 315,000—465,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը 803,746	Զուտ հասոյթ 1872ի 513,364

Ստորագրեալս իրենց բազմօթի յանձնարարեալ և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենց վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, սենեակի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, ուր հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց ... հաւանութեան բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բանողներու իրենին ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի մասնաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և գաւառները։

Գիներու և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիա Բէրչէմպէ բազարի մօտ Կլավանի խան թիւ 5։

Միացեալ գործակատար

Վ. Ռ. ՍՈՒԱՆ